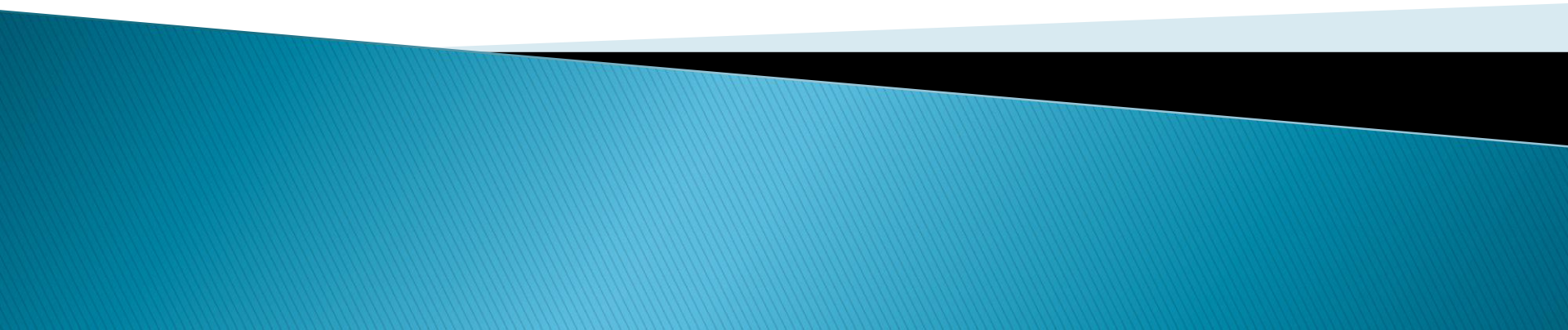

Anotace koreference 1. a 2. osoby v PDT

Generické použití zájmen,
ambiguita a pragmatická
specifika

Anja Nedolužko

co bylo, je a bude v PDT s koreferencí

- ▶ gramatická coreference + pronominální textová koreference – (Kučová a kol. 2003)
- ▶ jmenná textová koreference + bridging vztahy pro 3.osobu (Nedolužko 2011)
- ▶ jmenná textová a bridging – 1. a 2. osoba: **běží**

příčiny dříve nedělat:

- ▶ koreference 1. a 2. osoby je spíše deixe než anafora
- ▶ vztah mezi entitami není anaforický
- ▶ v PDT je celkem málo dialogických textů, kde by se to mělo řešit

příčiny teď dělat:

- ▶ vztah mezi entitami není anaforický, ALE v PDT neděláme anaforu ale koreferenci
- ▶ v dialogických textech PDT koreferenční vztah zpracováváme analogicky tomu, jak by to bylo pro 1. a 2. osobu, pak nekonzistenční to nedělat
- ▶ nutné pro řešení veškerých automatických úloh: rozpoznávání osob v textu, automatický překlad, atd.
- ▶ ve světě je celkem běžné ty vztahy chápat jako koreferenční (i když jsou o tom diskuze).
OntoNotes – ano

jasné příklady: koreference SPEC

► coref_SPEC

(koreference jmenných frází se specifickou referencí)

Potřebu dalších investic #PersPron odhaduji do roku dva tisíce na více jak dvě miliardy korun, říká ředitel Nováček.

jasné příklady: koreference SPEC

► coref_SPEC

(koreference jmenných frází se specifickou referencí)

(3) Kolega Miloslav Sedláček, spoluautor nových Pravidel českého pravopisu, se v LN z 29. 8. obává, že výsledky práce v proponovaném kodifikačním grémiu budou ztíženy nejednotností názorů nejméně 40 členů, a to přesto, že výsledky letošního pravopisného expertního semináře vydaly plod relativně dobrý, už i vtělený do dodatků k Pravidlům českého pravopisu 93.

(4) #PersPron Jsem přesvědčen, že práce Sedláčkem citovaných pravopisných komisí nebude mít příliš mnoho paralel s jednáním proponovaného kodifikačního grémia.

jasné příklady: koreference_GEN

► coref_GEN

(koreference jmenných frází s nespecifickou a generickou referencí)

Rád bych zdůraznil, že diskuse kolem nových Pravidel není nic ani zbytečného, ani komického. Je to jen součást vyjevování společenských i soukromých vnitřních svárů v nových společenských podmínkách. Chyb a nedůsledností se #PersPron dopouštíme denně všichni, jde jen o to, zda je #PersPron umíme přiznat, zda nám jde o věc a o pořádnou práci, nebo o prestiž a moc.

typické – autorské *my*

(1) Stavební úřad pozastavil demolici černé stavby v Křišťanovicích

(2) Křišťanovice (dan)–

(3) Stavební úřad města Prachatice pozastavil demolici černé stavby v Křišťanovicích, kterou jím najaté stavební firmy zahájily minulý čtvrtek.

(4) Vedoucí stavebního úřadu LN sdělil, že bourání přerušili na žádost majitelů rozestavěného objektu manželů Benčových, kteří přislíbili, že stavbu sami odstraní.

(5) Jak jsme již informovali (LN 2. 9.), Benčovi začali předloni přistavovat ke svému rekreačnímu domku penzion přesto, že jejich žádost o stavební povolení byla zamítnuta.

(6) Poté, co majitelé nereagovali na opakované příkazy k odklizení stavby, stavební úřad letos v srpnu rozhodl, že demolici provedou na náklady stavebníků najaté firmy.

(7) Během dvou dnů dělníci rozebrali strop a vybourali část obvodového zdiva rozestavěného prvního podlaží.

(8) Celá tato záležitost byla pro nás velmi nepříjemná, a proto jsme na návrh manželů Benčových, že bourání dokončí sami, přistoupili, říká V. Hrabák.

(9) Na termínu se prý dohodnou v nejbližší době.

(10) Vůči stavebníkům, kteří dva roky jednali proti rozhodnutím stavebního úřadu a odmítali s ním vůbec komunikovat, je tento postup více než benevolentní, domnívá se pracovník prachatického městského úřadu, který si nepřál být jmenován.

(11) Jak #PersPron jsme zjistili, tento jeho názor není ojedinělý.

typické – autor + čtenáře

(1) Nebezpečí jednoduchých světů

(2) Nad články našich postmoderních liberálů mívám pravidelně pocit, že #PersPron jsem se znovu ocitl v důvěrně známém tunelu průzračné jednoduchosti konečných řešení.

(3) Jeho lákavý svit spásného východiska nicméně vzbuzuje stará podezření, že skutečný svět a život jsou někde jinde.

(4) Jako zatím poslední příklad může sloužit uvažování Dušana Třeštíka "Tento způsob národa" (LN 18. 2. 1995)

(5) Třeštíkův svět myšlení o národu je, řečeno s klasikem, jasný a zřetelný.

(6) Člení se, jak jsme ostatně po mnohá desetiletí slýchávali, na dva antagonistické tábory, a je tedy plně na místě zaujmout postoj spravedlivě stranický.

(7) Autor nás pro jistotu nenechává na pochybách, která z oněch dvou je stranou pokroku, světlých dnešků i zítřků ve srovnání se zabeđeným tmářstvím reakčních pověr.

...

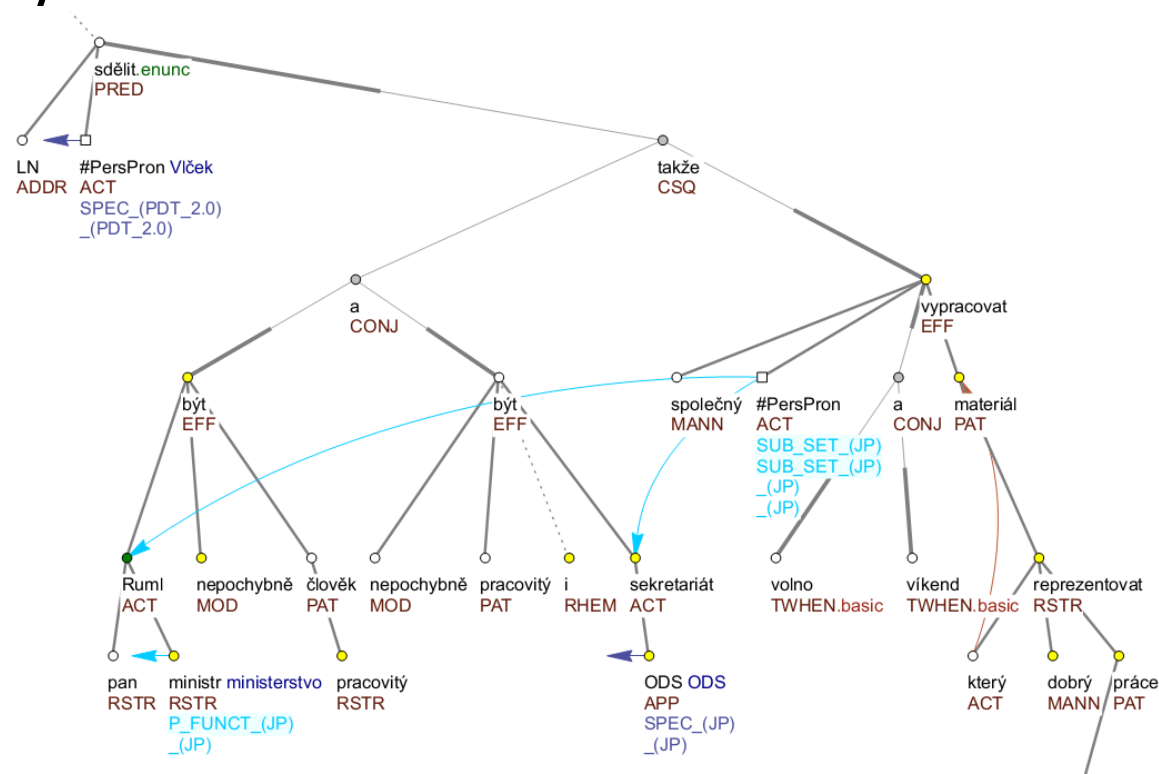
(19) Mohl by i zjistit, že Palacký nebyl ani mělkým pokrokářem, ani konzervativním nacionalistickým sobcem, nýbrž evropsky důkladně rozehleděným tvůrcem koncepce národního života, jež vyrůstá z občanských hodnot lidských práv a k nim se rovněž v politickém ohledu upíná.

(20) Proti mytologii rodu, krve a jazyka Palacký nicméně nestavěl liberální poučky.

(21) Nenabízel mělce chápaný všelék občanského principu, jak je nyní, často v brožurkovém postmoderním balení, překládá náš autor, podobně jako jiní soudobí hlasatelé liberální víry.

jasné příklady: bridging

*LN sdělil, že **pan ministr Ruml** je nepochybně pracovitý člověk a nepochybně pracovitý je i **sekretariát ODS**, takže společně v době volna a o víkendech **#PersPron** vypracují materiál, který bude dobře reprezentovat práci ministerstva vnitra.*

problémy začínají když...

#PersPron 1.–2. osoby referují genericky

Tuto rozporuplnou osobnost však doprovází i řada polopravd a lží – ty #PersPron chceme uvést na pravou míru, říká autorka výstavy Milena Secká.

Je otázka, jestli chápat jako referenta samotnou výstavu, nebo nějaké její organizátory. Tady anotátor volí první řešení hlavně proto, že to umožňuje vést koreferenční šipku.

generický #PersPron → # Gen

- ▶ některé #PersPron jsou natolik generické, že by se tam hodilo t_lemma #Gen
srov. např. recepty:

Na pánvi, nejlíp kulaté, se rozehřeje kousek másla, a všechno dohromady na pánev #PersPron vylejeme a pečeme, až to nebude tekuté a dá se to krájet. Povrch #PersPron můžeme přetřít ještě kapkou rozpuštěného másla.

takové něco mezi

- ▶ generické 1.–2. osoby se objevují na větší textovou vzdálenost:

(12) *v Pravidlech 93 #PersPron nenajdeme zato (reálně existující) jména Valtr (ani Walter), Maria nebo další jména vyskytující se v českém prostředí.*

(13) *#PersPron Mohli bychom pokračovat zeměpisnými vlastními jmény;*

(14) *srov. už starší počestěné psaní Montblank a Popokatepetl a nový výlučný Ekvádor (ale Paraguay ap.) zůstávají;*

[...]

(20) *Rád bych zdůraznil, že diskuse kolem nových Pravidel není nic ani zbytečného, ani komického.*

(21) *Je to jen součást vyjevování společenských i soukromých vnitřních svárů v nových společenských podmínkách.*

(22) *Chyb a nedůsledností se #PersPron dopouštíme denně všichni, jde jen o to, zda je #PersPron umíme přiznat, zda nám jde o věc a o pořádnou práci, nebo o prestiž a moc.*

ambiguïta

- ▶ zajímavý příklad – odkázat na čtenáře, nebo na díky.

Profit připravuje pro své čtenáře poradnu pro díky. Na vaše dotazy, které nám zašlete do redakce do 5. dubna, odpoví finanční odborníci, ekonomové a další spolupracovníci Profitu.

naše země

České svátky, česká otázka a "naše tradice".

Je na čase zabývat se odpovědně státními svátky. Měli bychom se vážně "bavit o tom, co jsou naše historické tradice", říká v Telegrafu poslanec Parlamentu Radim Špaček.

naše strana, naše republika apod.

- ▶ *Slévárně Škoda v Českých Budějovicích dluží plzeňská Škoda 61 miliónů Kčs. Potřebujeme je hned a na stůl. Situace je vážná a z naší strany téměř neřešitelná. Bez finančních prostředků se už neobejdeme," řekl nám včera Milan Fučík, technickovýrobní náměstek Slévárny Škoda.*
- ▶ *Při vjezdu do naší republiky ho nepřihlásil celnímu dohledu a nezaplatil celní dluh.*
- ▶ *Našemu listu se podařilo získat od představitelů slovenského Úřadu pro normalizaci, metrologii a zkušebnictví (ÚNMS SR) informaci o technickém zajištění propouštění potravinářských výrobků do SR. Z rozhodujících opatření, která by měla plně vstoupit v platnost po 1. dubnu #PersPron vyjímáme:*

Klaus + Peres = naše země

***Premiér ČR V. Klaus** se dnes v jejím rámci sejde mimo jiné k bilaterálnímu rozhovoru s **izraelským ministrem zahraničí Šimonem Peresem**. Budeme hovořit o zóně volného obchodu mezi **našimi zeměmi** a podle mých informací bude Perese zajímat i podpora české strany mírovému procesu na Blízkém východě řekl LN český premiér.*

Bud' jsou referentem ti dva pánové,
nebo ty dva národy, v tom případě by
byl namístě bridging.

problém s *náš*, *u nás*

- ▶ strukturně blízký *jeho*, ale v některých kontextech i *svůj*
- ▶ *ČR – u nás – naše země*
 - *u nás* má často místní referenci (*u nás* v *ČR* ale nejenom)
 - *u nás* → *my*
- ▶ polysémie *my*: *my Češi*, *my ČR*

u nás = doma

Když jsem objevil starý matčin recept z Vídně, začal jsem si Alpelrösti dělat doma a někdy nabídl i hostům, kteří nešetřili chválou.

Nakrájejí se dva rohlíky, připraví se vývar z kostí (u nás to bylo z Masoxu), ale je možno dát pár kapek Maggi, hodí se do horkého mléka, promíchá, a když se mléko kratičce povaří, vše se odstaví a nechá se to patnáct minut.

my = Češi? ČR?

(18) *Ovšem pokud si naši veteráni německou účast nepřejí, pak s nimi souhlasím.*

(19) *Nad postavením Slováků jsem nepřemýšlel.*

(20) *Je jasné, že by měli stát mezi všemi ostatními.*

(21) *Pavel Hirš (LSNS), poslanec:*

(22) *Válku vyhrály vítězné mocnosti a Německo snad takovou mocností nebylo.*

(23) *Proto si myslím, že by Němci neměli být pozváni.*

(24) *Možná jednou, až přebolí rány...*

(25) *Miloš Skočovský (ČMUS), poslanec:*

(26) *Nemám nic proti Němcům, ale zvát je zrovna na tento den?*

(27) *Nevidím důvod, aby s námi něco oslavovali.*

(28) *Se Slováky #PersPron jsme v pětáctýřicátém společně nebojovali.*

reference k autorům

*Šatny cennější než milion korun
Praha (šv)*

Asociace Sparta se rozhodla, že nepřijme návrh šéfa fotbalového klubu AC Sparta Praha a.s. Petra Macha, který jí nabízel milion korun jako odškodné za ztrátu prostor v areálu letenského stadionu. Ověřili jsme si, že znovupostavení zázemí pro naše oddíly, o něž nás fotbalový klub při rekonstrukci svého stadionu připravil, by nás přišlo minimálně na 50 milionů korun. Přijetím návrhu pana Macha bychom sice pomohli fotbalovému klubu, ale sami bychom skončili podle hesla za dobrotu na žebrotu, řekl nám předseda Asociace Sparta Jiří Kučera.

referent je autor + předpokládání čtenáři = bridging SUBSET

(1) Přibližování zemědělství k EU

(2) Jiří Pšenička

(3) Česká republika se v žádném případě nemůže zhlížet v současné (myšleno nyní uplatňované) agrární politice Evropské unie.

(4) Vládní činitelé, zejména ministr Lux, by to měli zopakovat o to více nahlas, o co více se na ně valí kritika a žádosti různých zemědělských odborníků.

(5) Napodobovat model, od kterého se Unie postupně odvrací, postrádá logiku.

(6) Nás nezajímá stará zemědělská politika EU roku 1994, ale reformovaná politika roku 1998 či 2000, kdy bude otázka našeho vstupu aktuální.

(7) Jestliže se někteří levicoví politici snaží porovnávat úroveň dotací u nás a v EU, je to velmi zavádějící.

(8) Samozřejmě, že na Západě dává stát zemědělcům daleko více peněz než u nás (alespoň v absolutních číslech), ale nebude tomu tak navždy.

(9) Dohoda GATT unii zavazuje dotace v příštích šesti letech snížit o 36 procent.

(10) To nebude jednoduché a neobejde se to bez sociálních otřesů.

(11) Společenství přitom dalo na vědomí, že postupně přejde od systému, kdy byla dotována výroba zemědělských produktů, k mechanismu, kdy peníze získává přímo zemědělec jako příplatek k osobnímu důchodu.

(12) Měla by tak být racionálně oceněna úloha rolníků jako krajinotvorců.

(13) I my doufáme, že především v našem hornatém pohraničí bude stále více zahradníků, lesníků a pastevců než ryzích sedláků a intenzivní agrární výroba se bude soustřeďovat pouze v řepařských, kukuřičných a bramborářských oblastech.

(14) Tato restrukturalizace se každopádně bez státních prostředků neobejde.

(15) Týká se to zejména okresů s vysokou nezaměstnaností.

(16) A na této vizi se jistě ČR s Bruselem shodne.

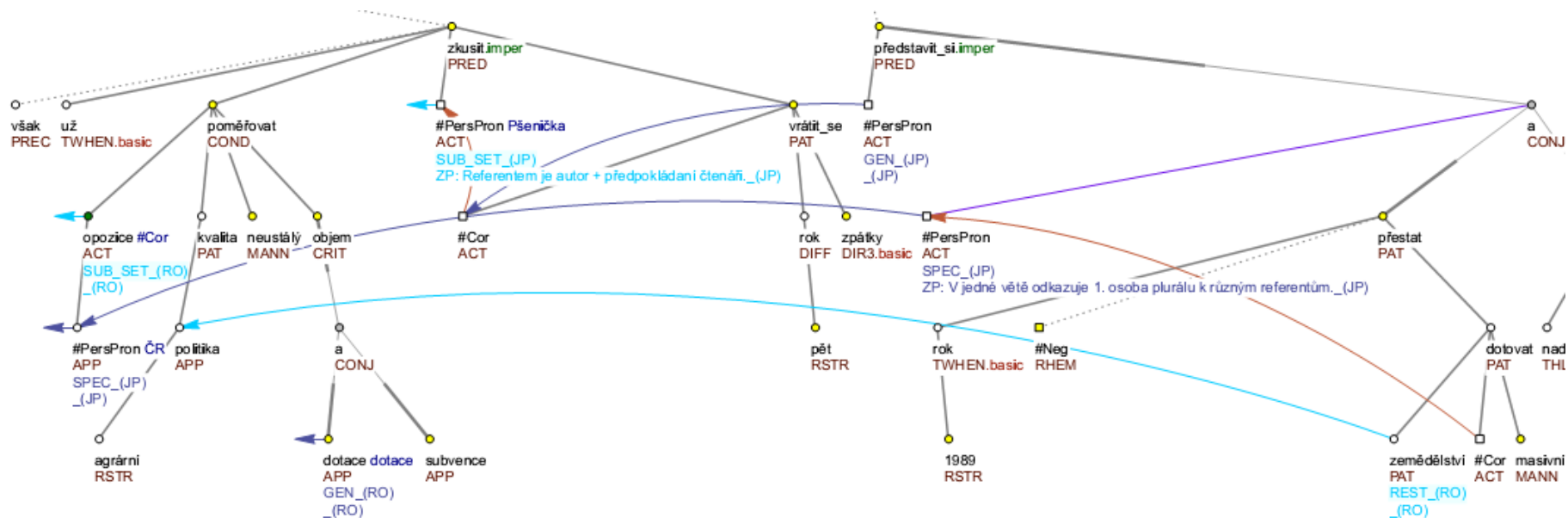
(17) Když už však naše opozice kvalitu agrární politiky neustále poměřuje podle objemu dotací a subvencí, #PersPron zkusme se vrátit o pět let zpátky.

zajímavé případy

- ▶ Koref. mezi 2 pl. a generickým substantivem:

Jedinou nadějí pro zahraniční podnikatele je co nejpečlivěji studovat Japonce, sestavit co nejpreciznější inventář jejich slabých bodů, a tak, krátce řečeno, "poznat svého nepřítele". Pak PersPron můžete využít slabých stránek v kombinaci se svými silnými k tomu, abyste zvítězili.

(18) #PersPron Představme si, že #PersPron bychom v roce 1989 zemědělství nepřestali masivně dotovat a nadále bychom dávali 30 miliard korun ročně jako příspěvek na udržení nízké, regulované ceny potravin.

statistiky vztahů

textová koreference (všechno)	8225
textová koreference (#PersPron)	2482
textová koreference (1.–2. osoba)	738
textová koreference (1.–2. osoba, neelidované)	265
bridging (všechno)	2242
bridging (#PersPron)	99
bridging (1.–2. osoba)	87
bridging (1.–2. osoba, neelidované)	30